

Ewangelicki
Kościół Jezusowy
w Cieszynie

KOŚCIÓŁ JEZUSOWY

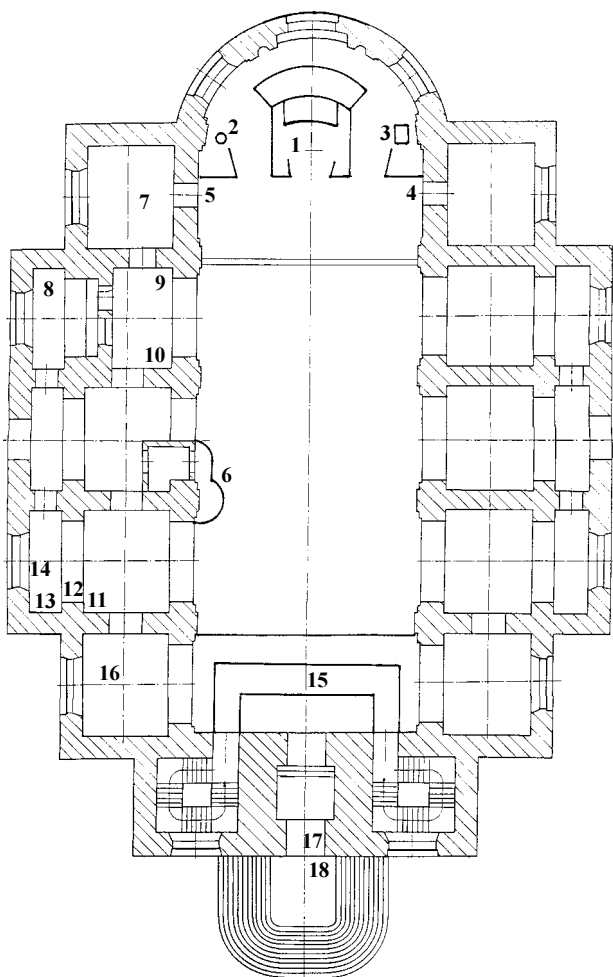
Ewangelicki kościół Jezusowy na Wyższej Bramie przed Cieszynem - jak go dawniej określano, jest największą i najstarszą świątynią ewangelicką na Śląsku Cieszyńskim. Monumentalna budowla i jej położenie sprawia, że kościół stanowi charakterystyczną dominantę wśród starej zabudowy miasta, tworzy istotny element w jego wizerunku w szczególności od zachodu. Kościół jest zabytkiem architektury późnego baroku, podporządkowanym wymogom liturgii ewangelickiej. Wieża kościoła ma 75 m wysokości, długość nawy 54,5 m, jej szerokość wraz z nawami bocznymi 38,5 m, wysokość nawy wraz ze sklepieniem 24 m. Kościół może pomieścić około 6000 ludzi.

WYPISY Z HISTORII:

- 24.05.1709 uroczystość oznaczenia miejsca budowy kościoła Jezusowego przed Cieszynem.
- 2.06.1709 pierwsze publiczne nabożeństwo ewangelickie, odprawione pod gołym niebem na polu przeznaczonym pod budowę kościoła przez sprowadzonego z Wołczyzna diakona Jana Muthmana.
- 13.10.1710 położenie kamienia węgielnego pod kościół Jezusowy.
- 5.11.1725 uroczyste otwarcie nowego, piętrowego gmachu Gimnazjum Ewangelickiego.
- 1730 (w tym roku, lub wcześniej) ukończenie budowy kościoła bez wieży, wg planów architekta Jana Hausrueckera z Opawy.
- 1750 wzniesienie wieży kościoła.
- 1766 zbudowanie nowego monumentalnego ołtarza.
- 1785 wystawienie nowej ambony.
- 1787 przekazanie zborowi całej biblioteki przez Bogumiła Rudolfa Tschammera (zm.1787 r.), który zabezpieczył również jej istnienie. Księgozbiór dał początek liczącej dziś kilkanaście tysięcy pozycji bibliotecznych ksiąźnicy.

1922	zawieszenie trzech nowych stalowych dzwonów na wieży.
1923	instalacja nowych 36 głosowych organ.
1930	elektryfikacja kościoła.
1999	założenie iluminacji zewnętrznej kościoła.

ELEMENTY WYSTROJU I PAMIĄTKI W KOŚCIELE:

Rzut poziomy kościoła. Opisy miejsc oznaczonych numerami na stronach następnych.

-
1. **Ołtarz** architektoniczny z postaciami autorów czterech ewangelii z atrybutami (Mateusz, Marek, Łukasz, Jan), ozdobnym krzyżem i obrazem ze sceną Ostatniej Wieczerzy. Obraz jest kopią hiszpańskiego oryginału, wykonaną przez Fryderyka Oesera w XVIII w. Twórcą ołtarza z 1766 r. jest cieszyński artysta Józef Pracker.

2. **Chrzcielnica** z XVIII w.
3. **Popiersie króla szwedzkiego Karola XII**, ofiarowane parafii w 1935 r. przez delegację szwedzką. Król dyktując warunki pokoju w Altranstadt w 1707 r. upomniał się o swobody wyznaniowe dla ewangelików śląskich i wyjednał zezwolenie na budowę sześciu kościołów łaski na Śląsku. Jednym z nich jest kościół Jezusowy.
4. **Tablica ks. sen. Karola Kulisza**, duszpasterza cieszyńskiego w okresie międzywojennym, jałmużnika i założyciela Diakonatu Żeńskiego EBEN-EZER oraz dużego zakładu opiekuńcze-

go dla starców i dzieci w Dziegielowie, straconego w obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie (zm. 8.05.1940).

5. **Tablica ks. Józefa Nierostka**, II proboszcza cieszyńskiego w okresie międzywojennym, założyciela i prezesa Związku Polskiej Młodzieży Ewangelickiej, ofiary obozu koncentracyjnego w Majdanku (zm. 26.02.1943).
6. **Ambona** z postacią Chrystusa w szczycie z 1785 r., wykonana przez Józefa Prackera.

7. **Kaplica chrzcielna**.
8. **Zakrystia**, w niej galeria portretów króla szwedzkiego Karola XII i zacniejszych duszpasterzy cieszyńskich od początku XIX w.

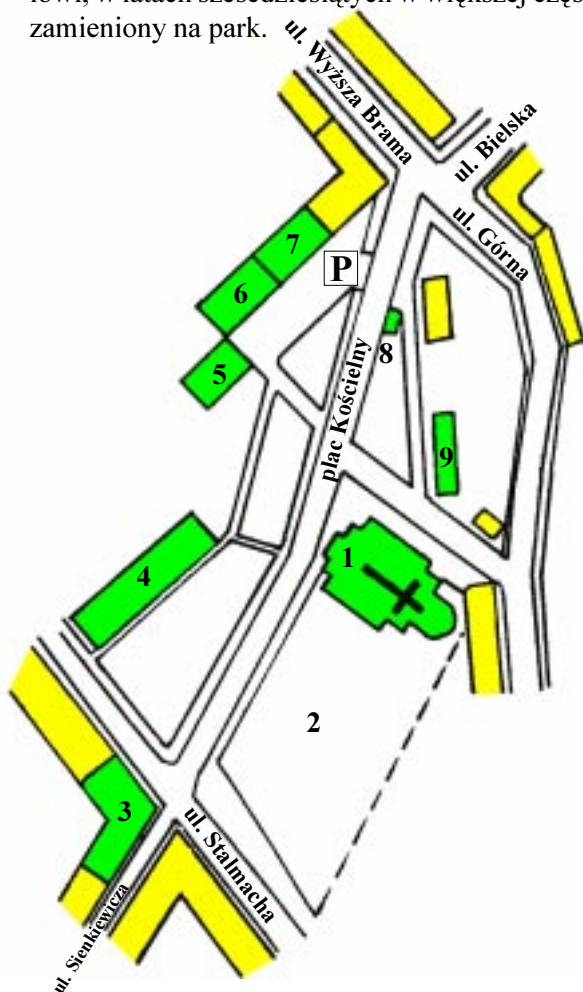
-
9. **Tablica ks. Jerzego Heczki**, długoletniego proboszcza parafii w Ligotce Kameralnej (obecnie w Republice Czeskiej), autora polskiego kancjonału, wprowadzonego do śpiewu zborowego w 1865 r.
 10. **Tablica ks. dr. Jana Pindóra**, długoletniego duszpasterza cieszyńskiego na przełomie XIX i XX wieku, prezesa Towarzystwa Ewangelickiego Oświaty Ludowej, wybitnego tłumacza anglosaskiej literatury ewangelickiej.
 11. **Epitafium ks. sen. Karola Kulisza** przed niszą mieszczącą urnę z prochami „męczennika dla sprawy Kościoła i Narodu”.
 12. **Tablica z popiersiem ks. dr. Leopolda Marcina Otto**, duszpasterza zboru w Warszawie i w Cieszynie, wybitnego działacza narodowego, erudyty i publicysty.
 13. **Tablica ks. sen. Oskara Michejdy**, duszpasterza zborów w Bystrzycy, Trzyńcu i w Cieszynie, wybitnego kaznodziei i publicysty.
 14. **Tablica pierwszego proboszcza**, organizatora życia zborowego po okresie kontrreformacji, budowniczego kościoła Jezusowego **ks. Jana Muthmana**, oraz jego brata w urzędzie **ks. Samuela Ludwika Zadiusa**, autora i tłumacza szeregu książek nabożnych dla polskiego ludu ewangelickiego.
 15. **Chór z organami koncertowymi** z 1923 r., posiadającymi 36 registrów. Barokowy prospekt kryje 2067 piszczał.

-
16. **Biblioteka** zabytkowa założona w połowie XVIII w., nosząca imię założyciela Bogumiła Rudolfa Tschammera z bogatym wyborem wydawnictw przednich oficyn europejskich.
 17. **Tablica z niepełną listą ofiar II wojny światowej.**
 18. **Główny portal kościoła** z symbolem „Baranka Bożego Który Gładzi Świata Grzech” (inicjalny zapis na chorągiewce).

WOKÓŁ KOŚCIOŁA

1. Kościół Jezusowy
2. Stary cmentarz ewangelicki, współczesny kościołowi, w latach sześćdziesiątych w większej części zamieniony na park.

-
3. Budynek szkolny Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Ewangelickiego, założonego w 1992 r., a mieszczący się w dawnej bursie młodzieży żeńskiej, założonej przez Towarzystwo po I wojnie światowej.
 4. Budynek starego Gimnazjum Ewangelickiego, wybudowany w 1725 r. Na nim tablica ks. Franciszka i dr. Jana Michejdów, absolwentów gimnazjum, czołowych przywódców ewangelików polskich na Ziemi Cieszyńskiej.
 5. Pastorówka, pozostałość po pierwszej szkole ewangelickiej i internacie, zbudowanych w 1711 r.
 6. „Nowy” gmach szkolny z 1869 r., do którego miało się przenieść Gimnazjum Ewangelickie. Obecnie mieści się w gmachu Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych.
 7. Siedziba Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w dawnym gmachu alumneum, zbudowanym w 1865 r. Na nim tablice: ks. Andrzeja Buzka, katechety i publicyści oraz dr. Andrzeja Cinciały, kuratora zboru, dokumentalisty folkloru.
 8. Pomnik ks. Jerzego Trzanowskiego, ewangelickiego pieśniarza trzech narodów słowiańskich, twórcy używanego przez ponad 250 lat kancjonału „Cithara sanctorum”.
 9. Służbistówki parafialne. Na jednej z nich tablica Jana Śliwki, nauczyciela ewangelickiej szkoły ludowej, autora pierwszych polskich podręczników dla młodzieży ewangelickiej, sekretarza zborowego.

Nabożeństwa odbywają się w każdą niedzielę i święta:

8:00 - poranne

9:00 - spowiednio-komunijne

10:00 - nabożeństwo główne

W niektóre święta odbywają się nabożeństwa jutrzeńne lub wieczorne (5:00, 18:00) lub tylko jedno nabożeństwo, przeważnie o godz. 9:00. Dokładny harmonogram nabożeństw podawany jest na bieżąco w „Gazecie Ewangelickiej” i ogłoszeniach parafialnych.

Wydano staraniem Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Cieszynie
Tekst i mapki: Władysław Sosna

Zdjęcia: diakon Helena Gajdacz, ks. Alfred Borski.

Skład komputerowy: ks. Alfred Borski (01/2001) Druk: Augustana
